

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail: arch@vas.com](mailto:arch@vas.com)

Изх. 347

Дата 27.03.2020 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТ РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

Относно:
образуване на тълкувателно дело по някои
въпроси, свързани с възражението за
прихващане

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С Разпореждане от 20.01.2020 г. на Председателя на ВКС е образувано тълкувателно дело № 2/2020 г. на Общото Събрание на съдиите от Гражданска и Търговска колегии на ВКС по някои въпроси относно възражението за прихващане, по които е налице противоречива съдебна практика.

От Висшия адвокатски съвет е установено наличие на противоречива съдебна практика и по още един въпрос, свързан с възражението за прихващане, който не е включен в предмета на тълкувателно дело № 2/2020 г. на ОСГТК. Противоречията в съдебната практика се основават на различните разбирания на съдилищата относно времевия момент, в който се

проявява действието на извършено съдебно прихващане при направено възражение за прихващане в рамките на процеса.

До настоящия момент Общото събрание на съдиите от Гражданска и Търговска колегии на ВКС не е провело заседание по образуваното тълкувателно дело №2/2020 г. и не е постановено тълкувателно решение по делото, поради което и с оглед установената от Висшия адвокатски съвет **противоречива съдебна практика по някои въпроси относно възражението за прихващане Ви молим на основание чл. 125 ЗСВл да допълните предмета на тълкувателно дело № 2/2020 г. на ОСГТК на ВКС с формулирания по-долу въпрос, който да получи разрешение в едно общо тълкувателно решение с останалите въпроси, предмет на тълкуване.**

Ако сметете, че не е допустимо да бъде допълван предметът на вече образуваното тълкувателно дело № 2/2020 г. на ОСГТК на ВКС, то моля да образувате ново тълкувателно дело по следния въпрос, свързан с възражението за прихващане:

„При направено възражение за прихващане /съдебна компенсация/ от кой момент се считат погасени двете насрещни вземания, когато едно от тях или и двете са спорни/неликвидни, респ. от кой момент поражда действие съдебното възражение за прихващане?“

По този въпрос е налице противоречива практика на съдилищата.

1. В Решение № 103/01.08.2017 г. на ВКС по гр.д. № 61323/2016 г., IV г.о. е прието, че *„влизането в сила на съдебното решение, с което се установява вземането, има характера на сбъдването на отлагателното условие, под което е направено прихващането и от този момент изявлението за това ще породи действие. Това действие обаче ще има обратна сила, което изрично е посочено в разпоредбата на чл. 104, ал. 2 от ЗЗД, съгласно която двете насрещни вземания се смятат погасени до размера на по-малкото от тях от деня, в който прихващането е могло да се извърши, т. е. прихващането винаги има обратно действие, независимо от това дали се касае до прихващане с безспорно вземане или за такова със спорно вземане, което е поставено под условие, съгласно разпоредбата на чл. 104, ал. 1, изр. 2 от ЗЗД.“*

Това се аргументира с обстоятелството, че:

- *„Този извод следва както от граматическото, така и от систематическото тълкуване на разпоредбата на чл. 104, ал. 2 от ЗЗД. [В] ГПК, освен правилото на чл. 298, ал. 4 от ГПК, не се съдържа специални правила по отношение на правото на прихващане и упражняването му, поради което приложение намират тези, установени с разпоредбите на чл. 103-чл. 105 от ЗЗД.“*

- *„Сбъдването на условието настъпва от момента на влизането на решението в сила. Същото обаче не създава ликвидност на вземането (като установено по основание и размер) като предпоставка за прихващането, а само я установява.“*;

- „[П]ри липса на посочено в чл. 298, ал. 4 от ГПК изключение не може да се приеме, че тази разпоредба предвижда друг момент за осъществяване на прихващането по отношение на спорните вземания. За да се счете, че при спорните вземания прихващането се извършва със съдебното решение, то на същото трябва да бъде придадено конститутивно действие. За такова действие е необходима изрична законова разпоредба, каквато в случая не е налице..... Самото решение установява съществуването на вземането не само към момента на приключване на устните състезания, а и с обратна сила към момента на възникването му, което означава, че и ликвидността на същото трябва да се счита установена към този момент.”

Това разбиране е възприето и в актове на други съдилища, включително районни съдилища, които пряко се позовават на Решение № 103/01.08.2017 г. на ВКС по гр.д. № 61323/2016 г., IV г.о.: в този смисъл влезлите в сила Решение № 392753/24.04.2018 г. на Софийски районен съд по гр.д. № 70387/2014 г. и Решение № 327/16.04.2018 г. на РС – Добрич по гр.д.№ 4128/2017 г.

2. Обратното разбиране – че, съдебното прихващане има действие занапред, се поддържа в **Решение № 35/25.07.2017 г. на ВКС по т.д. № 3164/2015 г. на I т.о.**, в което е прието, че „в хипотезата на съдебно прихващане с неликвидни насрещни вземания /или едно от тях/ правният ефект на съдебното прихващане настъпва с влизане в сила на съдебното решение, с което се установяват насрещните вземания и тяхната изискуемост, така че им се придава занапред качеството на ликвидност“.

В този смисъл са и Решение № 113/09.07.2013 г. на ВКС по гр.д.№ 1274/2013 г. на II г.о., Решение № 696/07.07.2004 г. на ВКС по гр.д.№ 1911/2003 г. на ТК /”Законът сочи, че вземането, предявено с възражение за прихващане, става ликвидно, даже преди това да е било спорно (неликвидно), тъй като занапред получава качеството на "пресъдено нещо". Съдебното прихващане погасява насрещните вземания занапред, а не от деня на възражението за прихващане.”/, Решение № 225/28.05.2011 г. на ВКС по т.д.№ 631/2010 г. на II т.о., Решение № 149/30.10.2009 г. на ВКС по т.д.№ 79/2009 г. на II т.о. - всички цитирани в Решение по т.д. № 3164/2015 г. на I т.о.

Съдебните състави, които застъпват това разбиране, разграничавайки материалноправното изявление за прихващане от съдебната компенсация, приемат, че последната погасява насрещните вземания занапред и ефектът на прихващането се проявява след установяване с влязло в сила решение на съществуването на насрещните вземания и на тяхната изискуемост.

Това разбиране е възприето и в актове на други съдилища, включително районни съдилища, които пряко се позовават на Решение № 35/25.07.2017 г. на ВКС по т.д. № 3164/2015 г. на I т.о.: в този смисъл

влязлото в сила Решение № 189293/12.08.2019 г. на Софийски районен съд по гр.д. № 8582/2017 г.

По изложените съображения Висшият адвокатски съвет счита, че по така формулирания въпрос е налице противоречива съдебна практика, което дава основание по този въпрос да се постанови тълкувателно решение.

Приложения:

Прилагам преписи от съдебните актове, цитирани в настоящото предложение:

1. Решение № 103/01.08.2017 г. на ВКС по гр.д. № 61323/2016 г., IV г.о.;
2. Решение № 392753/24.04.2018 г. на Софийски районен съд по гр.д. № 70387/2014 г.;
3. Решение № 327/16.04.2018 г. на РС – Добрич по гр.д.№ 4128/2017 г.;
4. Решение № 35/25.07.2017 г. на ВКС по т.д. № 3164/2015 г. на I т.о.;
5. Решение № 113/09.07.2013 г. на ВКС по гр.д.№ 1274/2013 г. на II г.о.;
6. Решение № 696/07.07.2004 г. на ВКС по гр.д.№ 1911/2003 г. на ТК;
7. Решение № 225/28.05.2011 г. на ВКС по т.д.№ 631/2010 г. на II т.о.;
8. Решение № 149/30.10.2009 г. на ВКС по т.д.№ 79/2009 г. на II т.о.;
9. Решение № 189293/12.08.2019 г. на Софийски районен съд по гр.д. № 8582/2017 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА